

## ПЕРСПЕКТИВЕН ЯБЪЛКОВ СОРТ ОТ ГЕНОФОНДА НА ТРОЯНСКИЯ РЕГИОН

ХРИСТИНА ДИНКОВА

*Институт по планинско животновъдство и земеделие, Троян*

E-mail: kris05@abv.bg

### Perspective Apple Variety from the Gene Pool of the Troyan Region

H. Dinkova

*Research Institute of Mountain Stockbreeding and Agriculture, Troyan, Bulgaria*

#### Abstract

In the region of Troyan there is a rich gene pool of interesting local apple varieties that deserve to be preserved as object for future breeding work. Some of them have the qualities of varieties and need to be popularized. One of them, with a local name Baba Catharina (Manastirka) is widespread in the region around the Troyan Monastery.

Its fruits are large to very large (200 – 250 g), with a flattened oblong shape, intensive yellow basic color, scarlet-red blush from the sunlight side with rare mild slight rusty hypodermic points. Calix region of the fruit is large, medium deep and open. Stem region is wide, medium deep, without rust residue. Sometimes the fruit skin has concentric circles formed by closely spaced small black spots that are probably response of the varieties to apple scab disease.

The trees grafted onto seedling rootstocks are vigorous. The leaves are very large, with dark green color. The variety is high yielding and regular fruiting, less sensitive to apple scab and resistant to powdery mildew.

This local apple variety can be recommended for wider reproduction to satisfy fanciers of soft, juicy and sweet apple fruit.

**Key words:** Troyan region, apple, pomological characteristics

Списъкът с ябълковите сортове, отглеждани в страната е голям, но преобладаващата част от него не са достатъчно проучени и при отглеждането им в насаждения се получават неочаквани резултати.

Старите сортове, в това число и местните ябълкови сортове, най-често са по-непретенциозни към условията на отглеждане, по-устойчиви към болести и неприятели, но имат груба консистенция и примитивен вкус, не са конкурентоспособни на съвременните, имащи атрактивни плодове с нежно месо и фини аромати (Стоичков и др., 1958). Затова старите сортове по-често са пригодни за донори в селекционния процес, отколкото за директно включване в плодотворно производство. В Троянския регион такива има много, но само единици от тях привличат вниманието с едри плодове, с красив външен вид, приятна консистенция и завладяващ вкус (Минев и др., 2011; Драгойски и др., 2011). Един такъв сорт е широко разпространен в района на Троянския манастир и селата около него, и по тази причина го нарекох „Манастирка“. Местното население го нарича „Баба Катарина“.

Целта на проучването беше да се популяризира старият български зимен ябълков сорт „Баба Катарина“, който привлича с едрите си, красиви и много сладки плодове.

#### МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Наблюденията са проведени в района на квартал „Ливадето“ – на 5 km от гр. Троян в посока към Троянския манастир върху три броя дървета: дърво I е засадено през 20-те години на миналия век (1920 г.), дърво II е облагородено през 1985 г.,

дърво III е облагородено през 2000 година. И трите дървета са присадени върху семенна подложка Киселица и са разположени в триъгълник, като отстоят едно от друго на около 100 метра. Най-старото дърво I е високо към 10 m, обиколката на ствола му на 60 cm от почвената повърхност е 209 cm, присадката е направена на 120 cm височина. Помладите дървета (II и III) са с височина съответно 9 m и 6 m, също са високо присадени: II – на 100 cm, III – на 130 cm и имат стволове с дебелина съответно 126 cm и 72 cm.

Наблюденията са от 2006 г., когато най-младото дърво влезе в плододаване и включват фенологични и морфологични признаци на плод, лист и дървесина. Третото дърво е облагородено с два сорта – Джонатан и Баба Катарина, което позволи за контрола да бъде използван сортът Джонатан.

#### РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Фенологичните фази набъбване на пъпките, цъфтеж и зреене на сорт Баба Катарина протичат едновременно с тези на сорт Джонатан (табл. 1).

*Дървото* е силнорастящо, с широка кълбовидна корона. Кората е сива, плитко напукана. Дървесината е здрава и не се чупи под тежестта на плодовете (табл. 2).

*Листата* са едри до много едри, меки, светло-зелено обаядени, без гланц отгоре и нежно бархетно покритие от обратната страна, едро но плитко напилени, слабо чувствителни към струпяване (табл. 3).

*Плодът* е едър до много едър (200 – 250 g) със сплеснат цилиндрична форма, с интензивно жълт

Таблица 1. Фенологичен календар  
Table 1. Phenological data

Сорт	Набъване на пъпки	Разпушване на пъпки	Цъфтеж			Зреене
			начало	масов	край	
Баба Катарина	5. III	12. III	20. IV	25. IV	4. V	30. IX
Джонатан	7. III	15. III	23. IV	25. IV	1. V	30. IX

основен цвят, с покровен аленочервен руменец откъм огряваната страна, с редки, слабо изразени ръждиви подкожни точки (табл. 4). Чашечна ямичка – широка, средно дълбока, отворена. Дръжчена ямичка – широка, средно дълбока, без следи от ръждавини. По плода понякога има едва забележими концентрични кръгове от гъсто разположени малки, черни точки, които вероятно са реакция на сорта към струпяването.

*Кожицата* е тънка, омазнена. Плодовото месо е бяло, много сочно, нежно, много сладко, с фин аромат и привлекателен вкус, качество – много добро до отлично.

Таблица 3. Морфологична характеристика на лист  
Table 3. Morphological parameters of leaf lamina

Дърво	Дължина, см	Ширина, см	Дължина дръжка, см	Напиленост
I (1920 г.)	13,0	3,0	3,5	Едро и плитко
II (1985 г.)	12,8	3,2	3,6	Едро и плитко
III (2000 г.)	15,0	3,5	3,5	Едро и плитко

Таблица 4. Морфологична характеристика на плода  
Table 4. Morphological parameters of fruit

Година	Средна маса на един плод, g	Височина на плода, mm	Ширина на плода, mm	Дължина на дръжка, mm
2008	165	62,2	79,9	8,9
2009	167	60	78	13
2010	237	67	93	15
2011	159	51	70	12

## ИЗВОДИ

В района на Троян и по-конкретно в селата около Троянския манастир в продължение на много десетилетия е размножавана ябълка с красиви, интензивно жълти, покрити с ален руменец, много едри и много сладки плодове, притежаващи фин ябълков аромат и много добър, подчертано сладък вкус.

Дървото, облагородено върху семенна подложка е силнорастящо. Листата са много едри, тъмнозелени. Сортът е високодобивен и редовно плододавач, слабо чувствителен към струпяване и устойчив на брашнеста мана.

Препоръчително е по-широко размножаване на този местен ябълков сорт, който напълно ще задо-

Таблица 2. Морфологични характеристики на дърветата  
Table 2. Morphological parameters of the trees

Дърво	Обиколка ствол, cm	Височина корона, m	Обем корона, m <sup>3</sup>
I (1920 г.)	209	10	16,8
II (1985 г.)	126	9	15,1
III (2000 г.)	72	6	15,7

воли очакванията на любителите на нежни, сочни и сладки ябълкови плодове.

## ЛИТЕРАТУРА

Стоичков, Й., В. Велков, Д. Бойков, И. Илиев, П. Маринов, В. Панов, Г. Ковачев, В. Василев, П. Бамбуков, Е. Попов, Т. Ангелов, Т. Захов, А. Енев, Л. Христов. 1958. Българска помология. Том I. Ябълка, Дюля, Круша. С., 61-294

Минев, И., Т. Стоянова, Д. Димитрова. 2011. Перспективи в проучването и опазване на биологичното разнообразие на стари овощни сортове ябълки в региона на Троян. VII Национална конференция по ботаника, 29 – 30. IX. 2011, Софийски университет, „Св. Климент Охридски“, София.

Драгойски, К., Ив. Минев, Т. Стоянова, Ст. Христов, Хр. Динкова, Б. Стефанова. 2011. Резултати от експедиционно проучване на биоразнообразието от овощни видове и сортове върху територията на природен парк „Българка“ *Journal of Mountain Agriculture on the Balkan*, v. 15, № 1, 226-240